

Lausunto

17.06.2022

Asia: VN/13573/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Taiteen perusopetusliitto on koko pandemian ajan korostanut, että koronan aiheuttamat poikkeukselliset olot eivät saa kertautua negatiivisina tulevien vuosien valtionosuuksia laskettaessa. Nyt näin on kuitenkin käymässä. Jos vuoden 2020 kustannusten pohjalta tehtävä yksikköhintojen tarkistus jätetään tekemättä, on sen laskennallinen vaikutus taiteen perusopetuksen vuoden 2023 valtionosuuksiin -1,4 miljoona euroa. Esitys on huolestuttava lasten ja nuorten pandemian aikana heikentyneen hyvinvoinnin näkökulmasta, sillä esitetyt leikkaukset veisivät arvokkaan harrastuksen monilta sitä juuri nyt eniten tarvitsevalta lapselta.

E erityisen huolestuttavaksi esityksen tekee sen perusteluissa todettu ja tunnistettu epätarkkuus: ”valtionosuuden piirissä olevan taiteen perusopetuksen yksikköhintaan vaikuttavan kustannuspohjan tarkastelu ei välttämättä anna realistista kuvaa koko rahoitussektorista. Uusien koulutuksen järjestäjien hyväksyminen vuoden 2020 alusta lukien taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden piiriin vaikeuttaa osaltaan kustannusvuosien 2019 ja 2020 vertailua keskenään.” Taiteen perusopetuksen toimijoille esitetään valtionosuusrahoituksen tason laskua vedoten pandemiaan, vaikka sen vaikutusta kustannuspohjaan ei pystytä todentamaan. Syntyvää haittaa pidetään vähäisenä siksi, että indeksikorotukset nostavat yksikköhintaa kustannusvuodesta riippumatta. Emme ymmärrä, miten indeksikorotusten vaikutuksella voitaisiin perustella rahoitusleikkausta, varsinkaan alalla, jonka palautumisen tukeminen olisi äärimmäisen tärkeää lasten ja nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta.

Koska pandemia on kohdellut eri aloja ja koulutusmuotoja eri tavoin, tulisi tämän näkyä myös sen jälkiä korjaavissa ratkaisuissa. Tuemme sitä, että niiden koulutusmuotojen tai toimintojen osalta, joiden kohdalla pandemian vaikutukset ovat todennettavissa ja laskentavuoden muuttaminen toisi merkittäviä tilannetta parempaan korjaavia muutoksia, näin toimitaan. On kuitenkin täysin

kestämätöntä ajatella, että ratkaisu tehtäisiin kaavamaisesti osan toimijoista kustannuksella. Korona itsessään toi, ja tuo mahdollisesti vielä tulevina vuosinakin, valtavan määrän lisätyötä ja kuormitusta taiteen perusopetuksen oppilaitoksille. Näemme, että ministeriön tehtävänä on tukea hallinnonalansa toimijoiden työtä. Näin on myös tähän asti tapahtunut, ja olemme edelleen todella kiitollisia alamme saamista koronatuista, jotka olivat ratkaisevassa asemassa oppilaitosten toiminnan jatkuvuuden turvaamisessa.

Esityksen mukaan ”ehdotetuilla muutoksilla turvattaisiin kaikille toimintamuodoille ja toimijoille vertailukelpoinen ja vakaa rahoituksen taso varainhoitovuosina 2023 ja 2024. Ehdotetuilla muutoksilla poistettaisiin koronapandemian ja siihen liittyvien rajoitusten vaikutus yksikköhintojen muodostamiseen.” On ilmeistä, että tämä ei pidä taiteen perusopetuksen kohdalla paikkaansa, ja nyt ehdotetussa muodossa toteutettuna esitys ei tuo mukanaan edellä esitettyjä vaikutuksia. Emme näe myöskään syytä sille, että nyt päätettäisiin ennakoivasti kahden tulevan vuoden rahoituspuhjan laskennasta. Esityksessä myös todetaan, että vaikutuksia vuoteen 2024 ei vielä tiedetä, koska tiedot kerätään vasta syksyllä. Päätös tehtäisiin siis ilman tietoa sen vaikutuksista. Koronavuodet eivät olleet keskenään samanlaisia, eivätkä näin ollen myöskään niiden vaikutukset. Pandemian vaikutus tulee arvioida vuosi kerrallaan. Vielä emme myöskään voi olla varmoja, että tilanne on kokonaan ohi, tai miten muut yhteiskuntamme tämänhetkiset epävarmuustekijät tulevat eri toimialojen tilanteeseen vaikuttamaan.

Luvussa 5 muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset todetaan ”Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti laskettuna yksikköhintoihin näyttäisi kohdistuvan perusteetonta nousua tai laskua, joka johtuu nimenomaan koronapandemiaan liittyvistä syistä, eikä muista toiminnan kustannusten ja volyymin kehittymiseen liittyvistä syistä.” Samassa luvussa todetaan myös, että ”esityksen valmistelussa päädyttiinkin siihen, että kaavamainen vuoden 2019 tietojen käyttö kaikkien sektoreiden osalta olisi perusteltua, koska koronapandemian vaikutusten yksityiskohtainen erottelu olisi erittäin haastavaa.” Esitettyä ratkaisua perustellaan näin ollen sekä sillä, että pandemian vaikutukset aiheuttavat tunnistettavasti kustannusten laskua tai nousua sekä sillä, että nämä vaikutukset eivät ole tunnistettavissa.

Taiteen perusopetusliitto ei kannata esityksen viemistä eteenpäin nykyisessä muodossaan.

Seirala Viivi
Taiteen perusopetusliitto TPO ry